

♦ **PSEUDOVETENSKAP:** *Ehdins* anspråk på att hennes hopkok av självklara trivialiteter, feltolkad vetenskap och New Age skulle utgöra ett paradigmskifte tyder på närmast total brist på insikt om vad som är fantasier och vad som är vetenskap och beprövad erfarenhet. Hennes överdrivna slutsatser och generella råd kan i flera fall få livsfarliga konsekvenser och är därför oetiska. Det är en trist uppgift att behöva påpeka dessa felaktigheter men någon måste göra det. Att hon reagerar med att känna sig personligt förnedrad när hennes många missförstånd och övertolkningar påpekas vittnar om en ansvarslös hållning gentemot de tiotusentals läsare och åhörare hon vilselett.

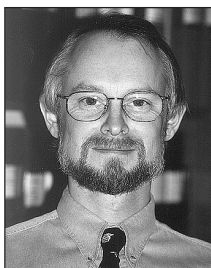
Pseudovetenskap kan beskrivas som påståenden som framförs så att de skall ge intryck av att vara vetenskapligt grundade men som inte är det. Hur skall en oinitierad läsare kunna genomsöka *Ehdins* påståenden som "Allt som stimulerar serotoninets aktivitet är yin, det som stimulerar frisättning av dopamin är mera yang till sin natur" eller "Det buddisterna kallar nirvana är att befinna sig i ett icke betingat stadium med höga nivåer av serotonin och dopamin"? *Ehdins* bok "Den självläkande människan" och hennes många tidningsartiklar är fulla av liknande uttalanden som är kryddade med vetenskapliga termer men är så fjärran från vetenskapliga studier att de överhuvud taget inte går att finna i litteraturläsare.

Många av de idéer som *Ehdin* förespråkar utgör typexempel på pseudovetenskap och skulle var och en, om de kunde bevisas, berättiga till den belöning på 1 miljon dollar som är utfäst för den som kan bevisa något som idag bedöms vara övernaturligt, t.ex. healing, telepati, *feng shui* och jordstrålning.

Men låt oss lämna detta uppenbara nonsens och granska några av *Ehdins* påståenden som hon anser har vetenskapligt stöd. I min förra artikel (1) diskuterade jag flera felaktiga påståenden inom *Ehdins* specialområde immunologin, bl.a. sagan om blodgruppernas uppkomst och livsfarliga påståenden som "Ett starkt *qi* är skyddande, det ger ett starkt immunförsvar och man blir inte ens mottaglig för virus- och bakterieinfektioner" (2). *Ehdin* försöker i sin replik försvara detta med att vissa prostituerade i Nairobi tycks vara resistenta mot HIV. Men deras resistens beror inte på *qi* eller energirik kost utan har samband med skillnader i immunsystemets gener (3). Hos vissa icke-afrikaner med resistens mot HIV finns genetiska skillnader i cellyteproteiner som viruset utnyttjar vid infektion (4). *Ehdins* påstående att ett starkt *qi* gör en människa oemottlig för virusinfektioner är djupt oetiskt och livsfarligt för den som tar det på allvar.

Vilseledande information

Av Dan Larhammar

Iförra numret av *Scand J Nutr/Näringsforskning* 2000;44:80-1, skrev *Dan Larhammar* en mycket kritisk recension om *Susanna Ehdins* bok "Den självläkande människan". *Susanna Ehdin* kommenterar recensionen på sid 123 i detta nummer och *Dan Larhammar* ger här ytterligare en kommentar.

Debatten i denna fråga avslutas härmed i vår tidskrift.

ÖRONINFLAMMATIONER: Begrunda påståendet i *Ehdins* bok att "...mängder av barn med upprepade öroninfektioner behandlas med antibiotika i onödan, eftersom dessa problem skulle försvinna om de slutade dricka mjölk" (sid 251), enligt en bok av *Frank Oski*. *Ehdin* tillägger att två tredjedelar av alla barn drabbas av öroninflammation före två års ålder. Detta är ett typiskt exempel på övertolkning och ogrundad generalisering.

Öroninflammationer i mellanörat kan ha olika orsaker och förlopp. De flesta är akuta och är orsakade av bakterier eller virus och många av dessa spontanläker utan behandling. Den nya rekommendationen att inte använda antibiotika vid behandling av akut öroninflammation hos barn över två år (5) ska ses mot bakgrund av detta och risken att bakterier utvecklar resistens mot antibiotika. För yngre barn och för barn med nedsatt immunförsvar är antibiotikabehandling fortfarande aktuell.

Den studie som *Ehdin* citerat (6) gäller däremot barn som har kronisk serös mellanöreinflammation och av dessa hade 38% allergi mot komjölk. Dock har studiens diagnos av allergi ifrågasatts (7). Studien av barn i skolåldern med återkommande (ej serösa) inflammationer (7) fann att 27% av dessa hade mjölkallergi. Notera dock att inflammation drabbade även 12% av dem som inte var mjölkallergiker. Författarna drog slutsatsen att ytterligare studier behövs innan några rekommendationer kan utfärdas.

Således har *Ehdin* genom att blanda ihop olika typer av öroninflammationer och olika åldersgrupper dragit slutsatsen att många barn blir bra oavsett typ av öroninflammation om de slutar dricka mjölk. *Ehdin* har dessutom misstolkat konsensusdokumentet om restriktiv antibiotikabehandling vilket enbart gäller akut öroninflammation.

FARLIGA RÅD: *Ehdins* kritik av vaccinationer mot kikhosta, hennes uppmaning till kvinnor att under ett helt år behandla "hårda klumpar" i bröstet genom att intaga kost innehållande essentiellt fett, och rådet till gravida och ammande att äta mer fet fisk bottnar i grova misstolkningar, selekterade data och svepande generaliseringar men måste pga utrymmebegränsningar behandlas i annat sammanhang (8). Det torde vara uppenbart för varje läsare med en smula allmänbildning att "hårda klumpar" i bröstet kan vara tecken på mycket allvarlig sjukdom och att fet fisk kan innehålla miljögifter. Ändå ger *Ehdin* dessa "råd" utan några som helst reservationer. Återigen är det oetiskt av *Ehdin* att framföra påståenden på detta generella och onyanserade sätt.

ANSVAR: Glädjande nog finns hos allmänheten ett stort intresse för hälsa och kost. Det är viktigt att detta intresse bemöts med så korrekt och välgrundad information som någonsin är möjligt. Den som utger sig för att förmedla vetenskapligt grundad information har självfallet ansvar för att informationen verkligen är baserad på publicerade och kritiskt granskade vetenskapliga studier. Den information som förmedlas bör vara korrekt, balanserad och objektiv. Den som sprider övertolkningar och feltolkningar eller försöker rättfärdiga obskyra läror genom att utnyttja vetenskapens goda renommé ägnar sig åt falsk vetenskap – pseudovetenskap.

REFERENSER

1. Larhammar D: Hälsofarlig hälsoprofet. *Scand J Nutr/Näringsforskning* 2000;44:80-81.
2. *Ehdin* S: Så slipper du förkylningen. *Dagens Industri* 2000-01-29.
3. MacDonald KS et al: Influence of HLA superotypes on susceptibility and resistance to human immunodeficiency virus type 1 infection. *J Infect Dis* 2000;181:1581-9.
4. Liu R et al: Homozygous defect in HIV-1 co-receptor accounts for resistance of some multiply-exposed individuals to HIV-1 infection. *Cell* 1996;86:367-77.
5. Mölsted S: Antibiotikabehandling ifrågasätts vid okomplicerad öroninflammation. *Läkartidn* 2000;97:3854-8.
6. Nsouli TM et al: Role of food allergy in serous otitis media. *Ann Allergy* 1994;73:215-9.
7. Juntti H et al: Cow's milk allergy is associated with recurrent otitis media during childhood. *Acta Otolaryngol* 1999;119:867-73.
8. Terry P, Lindblad J, Larhammar D: Om ansvar vid populärvetenskaplig information. *Läkartidn* 2000. *In press.* □